

Příloha k protokolu o SZZ č.
Vysoká škola: Jihočeská univerzita
Fakulta: Pedagogická
Katedra: biologie
Datum odevzdání posudku: 15. května 2006

Diplomantka: Lenka NOVÁKOVÁ
Aprobace: biologie-chemie (SŠ)
Vedoucí diplomové práce:
prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pavouci jako téma ve výuce biologie na gymnáziích: realita, návrhy a perspektivy

(název)

141 stran + 23 stran příloh (dotazník, 20 barevných fotografií, protokolární tabulky obsahující vyhodnocení dotazníkového šetření);
Diplomová práce je předložena souběžně v elektronické podobě na CD

Téma diplomové práce navrhla samotná autorka a věnovala se jeho řešení se zájmem a do značné míry i s „učitelsky laděným entuziasmem“. V práci samotné (1) analyzuje a srovnává z hlediska obsahu a zpracování tématu stávající gymnaziální učebnice a nejdostupnější populárně naučnou literaturu, (2) uvádí výsledky dotazníkového šetření zjišťujícího orientačně latentní znalost problematiky v různých třídách jednoho gymnázia, (3) uvádí výsledky zběžného arachnofaunistického monitoringu využitelné pro praktickou výuku na konkrétním gymnáziu, (4) předkládá návrhy inovovaného výukového textu charakteru textu v učebnicích a (5) navrhuje praktika, exkurzi, netradiční úkoly a sérii otázek pro přípravu didaktických testů.

Dvě jednoznačná pozitiva řešení diplomového úkolu lze spatřovat v následujících skutečnostech: (1) Didakticky laděné téma autorka provázala s orientačním faunistickým arachnologickým výzkumem-monitoringem, což jí umožnilo koncipovat návrhy praktik pro podmínky daného gymnázia zcela reálně. (2) Orientačním dotazníkovým šetřením (v rámci vlastní pedagogické praxe) autorka zjistila situaci latentních znalostí o pavoucích a mohla odhadnout i „nonkognitivní okolnosti“ vztahu k tématu ve víceméně „standardních třídách“ gymnázia, což jí umožnilo koncipovat návrhy výukového celku alespoň s orientační reálnou znalostí poznatkové a emocionální situace náhodného souboru žáků, který může s jistou pravděpodobností reprezentovat situaci jakéhokoli vzorku na jiném gymnáziu v ČR.

Poněkud nestandardním, nicméně plně akceptovatelným momentem obsahu, resp. struktury práce je, že autorka neuvádí literární přehled jako samostatnou kapitolu, ale literární data rovnou analyzuje, srovnává a diskutuje a v souvislosti s tím přenáší diskutovanou rešeršní část řešení diplomového úkolu do kapitoly Výsledky a diskuse. Arachnofaunistický monitoring se opírá o dostatečná data na to, aby jeho výsledky mohly být využity jako podklady pro praktickou výuku a vzhledem k těmto účelům je relativně obsáhlý. Je jenom škoda, že tyto výsledky nejsou ještě více rozpracovány i z hlediska možností zcela konkrétního didaktického využití. Dotazníkové šetření přináší zajímavé orientační poznatky o povědomí populace středoškolských studentů o biologii a funkci pavouků v ekosystémech a je užitečným podkladem a zpětnou vazbou pro korekci výukových přístupů. Analytické hodnocení dotazníkového šetření má detailní charakter. Obsahové a metodické návrhy na výuku tematického celku jsou přínosem a lze je (samozřejmě v pojetí individuálního tvůrčího

přístupu toho kterého učitele) poměrně dobře realizovat. Jistou rezervou práce však zůstává hloubka metodické propracovanosti návrhů na pojetí výukového celku a poněkud obecná podoba metodických doporučení učitelům. Příčinou obou zmíněných jevů je zřejmě časový stres, se kterým byla práce vzhledem k závaznému termínu jejího odevzdání dokončována. Na druhé straně je nutné konstatovat, že se jedná o rezervu danou i absencí delší praxe a v tomto ohledu i „nesdělitelností zkušeností“. Diplomové úkoly z oblasti didaktiky biologie v sobě skrývají záludnost vysokých nároků na interdisciplinární přístupy, logické vazby a důsledná řešení. Domnívám se, že se autorka s těmito nároky vyrovnala s jistými kompromisy, ale v zásadě se ctí.

Formální a grafická stránka práce jsou na velmi dobré úrovni. Dokumentace (grafy, barevné fotografie, tabulky), která plně ilustruje výsledky i návrhy pomůcek – rovněž.

K textu práce lze uvést např. následující připomínky či poznámky:

- Některé popisy užitých metod a postupů (= metodika) jsou poněkud „směšně“ uvedeny v úvodních partiích podkapitol kapitoly Výsledky a diskuse (např. str. 75, 82).
- Analýzy tématu v učebnicích a populárně naučné literatuře (str. 37-48) mají místy charakter spíše recenze než analýzy. Do současnosti užívané gymnaziální učebnice byly povětšinou tvořeny počátkem 90. let v situaci nedostatku vhodné literatury a v dnešní době jsou již zastaralé jak obsahově tak z didaktického hlediska. Je zajímavé, že tento aspekt autorka výrazněji nezmiňuje.
- Formulace textu nejsou ve všech případech pregnantní, jak bychom mohli očekávat od adeptky učitelského povolání. Extrémním dokladem tohoto tvrzení je nekorigovaná formulace „Dotazník na pavouky“ (str. 141 a příloha č. 1).
- Ve svém návrhu učebnicového textu autorka využila víceméně konzervativního grafického schématu stávající učebnice gymnaziální zoologie (Papáček a kol. 1994, 1998, 2000). Víím, že autorka měla jisté potíže s kvalitou PC a software, se kterými pracovala, a svým způsobem tyto okolnosti tvořily limitní rámec technických řešení, ale i tak je škoda, že grafický koncept neuchopila jako vlastní nové originální (popř. nekonvenční) řešení.
- Doporučení pro práci učitele s populárně naučnou literaturou na str. 50 jsou až příliš obecná a nekonkrétní.
- V textu chybí upozornění pro učitele, že křížák pruhovaný je ohroženým a chráněným druhem (i když v posledních létech se početnost jedinců jeho populace nesporně zvyšuje) – neměl by tedy být sbírán využíván pro výuku jinak, než pro pozorování na jeho přirozeném stanovišti.

Závěr: Diplomantka splnila diplomový úkol v celém rozsahu zadání. Prokázala schopnost samostatného řešení profesního odborného problému interdisciplinárního charakteru, které se opíralo o faunistický monitoring, orientační pedagogické šetření, analýzy dat i obecná teoretická východiska. Předloženou magisterskou diplomovou práci považuji jednoznačně za přínosnou v oblasti teorie vzdělávání v biologii. Z uvedených důvodů ji doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace: **velmi dobře**

V Českých Budějovicích, 12. května 2006

prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.

v. r.